

Vergaderjaar 2004–2005

29 815

Jeugdzorg 2005–2008

Nr. 2

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2004

1. Aanleiding

In 2001 deed de commissie Peer onderzoek naar de wachtlijsten in de jeugdzorg. Naast tekorten in capaciteit constateerde de commissie dat de registratie in de jeugdzorg te wensen over liet, wat een belemmering vormde om de wachtlijsten adequaat aan te kunnen pakken. In reactie hierop heeft mijn voorganger in 2001 de Taskforce Wachtlijsten Jeugdzorg ingesteld, onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ministeries van VWS en Justitie, het interprovinciaal overleg (IPO) en Zorgverzekeraars Nederland. De Taskforce kreeg de opdracht de registratie te verbeteren, ontwikkelingen te monitoren en ondersteuning te bieden bij de bestrijding van wachtlijsten. Met het bijgevoegde eindrapport¹, dat ik u hierbij, mede namens de minister van Justitie, aanbied rondt de Taskforce haar activiteiten af. In deze brief ga ik achtereenvolgens in op de activiteiten van de Taskforce, zijn bevindingen en aanbevelingen, en mijn reactie hierop.

2. Inzet van de Taskforce Wachtlijsten Jeugdzorg

De Taskforce heeft als eerste activiteit kernindicatoren ontwikkeld op basis waarvan de wachtlijst en wachttijden eenduidig konden worden gemeten. De Taskforce heeft vervolgens vijf metingen verricht. Over de uitkomsten heb ik u separaat geïnformeerd. Gedurende de Taskforceperiode zijn de kernindicatoren verbeterd waardoor een beter beeld is ontstaan van de wachttijden in de praktijk. Daarnaast heeft de Taskforce een bijeenkomst georganiseerd met provincies/grootstedelijke regio's en jeugdzorgveld over de aanpak van de wachtlijsten, zijn ervaringen uitgewisseld en goede voorbeelden verspreid. Dit laatste gebeurde onder andere via de nieuwsbrief jeugdzorg. In zijn eindrapport geeft de Taskforce een overzicht van de ontwikkelingen gedurende de Taskforceperiode, leidt het hieruit aanbevelingen af en geeft het een slotboodschap mee.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Met het in werking treden van de Wet op de jeugdzorg wordt de registratie van jeugdzorggegevens uitgevoerd volgens de vereisten zoals die in deze wet zijn vastgelegd. De noodzaak van het apart bijhouden van de kernindicatoren vervalt daarmee omdat het zicht op de wachttijden via de reguliere registratie verkregen wordt.

3. Bevindingen en aanbevelingen

De activiteiten van de Taskforce hebben ertoe geleid dat het zicht op de wacht- en doorlooptijden in de jeugdzorg aanzienlijk is verbeterd. De metingen tonen aan, dat de jeugdzorg nog steeds met aanzienlijke wacht- en doorlooptijden te maken heeft. Voor een toelichting op de cijfers, de (aanzienlijke) verschillen tussen de provincies en de verklaringen verwijs ik naar het eindrapport.

Ontwikkeling vraag en wacht- en doorlooptijden jeugdzorg

	2e meting 1e helft 2002	3e meting 2e helft 2002	4e meting 1e helft 2003	5e meting 2e helft 2003
Bureau jeugdzorg				
– aantal aanmeldingen	28 504	23 235	26 558	22 582
– doorlooptijd (ge-middeld) in werkdagen	97	105	106	117
– spreiding gemiddelde doorlooptijden prov.				69–226
AMK				
– aantal meldingen	3 472	3 774	3 766	4 314
	Niet bekend			
– doorlooptijd (gemiddeld) in werkdagen		92	132	126
– spreiding gemiddelde doorlooptijden prov.				89–178
	Niet bekend			
Zorgaanbod				
– wachtenden > 45 dagen		3 476	4 763	4 418
– wachttijd (gemiddeld)		68	61	67

Bron: Taskforce Wachlijsten Jeugdzorg

De Taskforce komt op basis van zijn analyse tot de volgende bevindingen en aanbevelingen:

- Het terugdringen van de lange doorlooptijden, met name bij de bureaus jeugdzorg (in het bijzonder de AMK's), is dringende noodzaak. Bij het goed inrichten van het werkproces is nog veel verbetering te boeken. Ook heldere afspraken en efficiënte werkwijzen met ketenpartners kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de doorlooptijden. Een aantal goede initiatieven is al in gang gezet. De jeugdzorgbrigade kan hierin een grote stimulans zijn.
- Een belangrijke sleutel voor het verkorten van de wacht- en doorlooptijden ligt in het sturen op de duur in combinatie met effectiviteit van de zorg. Er moet meer zicht komen op effectieve methoden: wat helpt wel en niet voor bepaalde groepen en wanneer weegt de toegevoegde waarde van langere of zwaardere zorg niet meer op tegen de kosten. De doelmatigheid en effectiviteit van zorg zal verder moeten worden verbeterd. Hier moet de komende jaren op worden ingezet. Daarbij gaat het om het tot stand brengen van innovatie, kennis, gegevensverzameling en benchmarks.
- De betrouwbaarheid van de gegevens moet verder verbeterd worden. De implementatie van het referentiewerkmodel bij de bureaus jeugdzorg en van een eenduidige taal voor de beleidsinformatie en voor de verantwoording van de jeugdzorg zijn daarvoor belangrijke stappen.
- Op basis van de bevindingen is het niet mogelijk een uitspraak te doen over de mate waarin het financieel kader toereikend is om de Wet op

de jeugdzorg uit te kunnen voeren. Daarvoor waren de ontwikkelingen in de jeugdzorg de afgelopen jaren te stormachtig en is de huidige situatie nog niet stabiel, waardoor de relatie tussen budget en productie nog niet optimaal is. De grote verschillen tussen de provincies, zowel voor wat betreft het bereik als de ingezette middelen, illustreren dit. De Taskforce komt op dit punt niet met eigen adviezen, maar sluit zich aan bij de afspraken die Rijk en IPO hebben gemaakt in het Bestuursakkoord Financieel Kader Wet op de jeugdzorg (oktober 2003).

De Taskforce doet tenslotte de suggestie om een model te ontwikkelen als hulpmiddel waaraan de jeugdzorg zich in verschillende provincies en grootstedelijke regio's kan spiegelen. Dit maakt het mogelijk de informatie over de wacht- en doorlooptijden beter te duiden.

4. Reactie op de bevindingen

Ik deel de opvatting van de Taskforce, dat de wacht- en doorlooptijden in de jeugdzorg dringend moeten worden teruggedrongen. In deze paragraaf ga ik in op de aanpak van de wachtlijsten, waarvoor de provincies en grootstedelijke regio's (hierna: provincies) als eerste verantwoordelijk zijn.

Geen wachtlijsten bij het AMK

Gezien de urgentie van de problematiek vind ik het niet aanvaardbaar dat kinderen, van wie vermoed wordt dat ze slachtoffer zijn van kindermishandeling op een wachtlijst komen te staan, en dat onderzoeken langer duren dan strikt noodzakelijk. Ik heb de provincies gevraagd signalen van kindermishandeling met voorrang op te pakken¹. Ik zal in het overleg over de provinciale beleidskaders, dat de komende periode plaatsvindt met elke provincie, onder andere de maatregelen die de provincies hiertoe hebben genomen aan de orde stellen, opdat op zeer korte termijn onnodige wachten doorlooptijden bij het AMK tot het verleden behoren.

Zonder afbreuk te willen doen aan de situatie, wil ik wel opmerken dat de Taskforce vaststelt dat iedere melding van kindermishandeling (vrijwel) direct bij binnenkomst wordt beoordeeld. Als blijkt dat sprake is van een acute en ernstig bedreigende situatie voor het kind, dan wordt de zaak overgedragen aan de Raad voor de Kinderbescherming die vervolgens onderzoek instelt. In de andere gevallen vindt eigen onderzoek door het AMK plaats. Dit onderzoek bestaat uit het verzamelen en analyseren van informatie van derden (bijvoorbeeld de school) en uit cliëntcontacten. Dit onderzoek, dat zorgvuldig dient plaats te vinden, vergt enige tijd. Gedurende het onderzoek beziet het AMK of hulpverlening op gang moet worden gebracht. Nu het AMK onderdeel is van het bureau jeugdzorg wordt gewerkt aan integratie van de werkprocessen, opdat de hulpverlening snel en soepel tot stand kan komen.

Aanpak doorlooptijden bureau jeugdzorg: grotere doelmatigheid en minder bureaucratie

Het terugdringen van de lange doorlooptijden bij de bureaus jeugdzorg is eveneens een zaak van de hoogste prioriteit. De bevindingen van de Taskforce, en ook de grote verschillen tussen de provincies, tonen aan dat er nog flinke winst te boeken is in de doelmatigheid bij het bureau jeugdzorg. De aanbevelingen van de Taskforce bieden hiervoor goede handvatten. Ik heb de provincies gevraagd om de aanbevelingen te betrekken bij de aanpak van de wachtlijsten. Uitgangspunt is, dat in ieder geval in 2006 de wacht- en doorlooptijden bij het bureau jeugdzorg zijn teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau.

¹ Landelijk beleidskader jeugdzorg 2005 t/m 2008, Kamerstukken II, 2004–2005, nr. 1.

Ook zijn nog belangrijke slagen te maken met het terugdringen van onnodige bureaucratie. De jeugdzorgbrigade, onder leiding van Frank de Grave, zal met voorrang naar de doorlooptijden bij de bureaus jeugdzorg kijken, omdat cliënten en professionals de werkwijze van de bureaus jeugdzorg regelmatig als (onnodig) bureaucratisch ervaren.

Sturen op effectiviteit en duur zorg

Ik heb met de provincies afgesproken dat zij zich tot het uiterste inspannen om doelmatigheidswinst te realiseren, waardoor met de beschikbare middelen meer cliënten geholpen kunnen worden. In de provinciale beleidskaders zullen zij aangeven op welke wijze zij dit invullen. Zoals de Taskforce ook aangeeft is er veel winst te behalen door te sturen op effectiviteit en duur van de zorg. Hiertoe zijn Rijk, provincies en sector een kwaliteitsprogramma overeengekomen. Voor de jaren 2004, 2005 en 2006 heb ik per jaar € 4 miljoen beschikbaar gesteld om de kwaliteit van de sector een impuls te geven. Het geld gaat onder meer naar een gerichte onderzoeksprogrammering en een databank van effectief gebleken methodes.

Extra middelen voor de jeugdzorg

Voor de aanpak van de wachtlijsten in de jeugdzorg heeft dit kabinet extra middelen beschikbaar gesteld, oplopend van € 11,7 miljoen in 2004 tot € 39,4 miljoen vanaf 2006. Met deze extra middelen moet minstens evenredige extra productie worden gerealiseerd. De provincies zullen dit opnemen in hun verantwoording.

Versterking preventief jeugdbeleid

Tenslotte, maar niet ten minste, zet ik in op versterking van het preventieve jeugdbeleid. Het gaat er daarbij om dat beginnende problemen bij jongeren tijdig worden gesignaleerd en dat hierop snel adequaat wordt gereageerd, zodat wordt voorkomen dat problemen onnodig verergeren. Het beroep op de jeugdzorg kan daardoor zoveel mogelijk worden beperkt, waardoor wachtlijsten worden voorkomen. In mijn brief van 13 oktober 2004¹ heb ik u geïnformeerd over mijn aanpak om het preventieve jeugdbeleid te versterken.

5. Tenslotte

De taak van de Taskforce zit erop. Dit geldt zeker niet voor de aanval op de wachtlijsten. Met grote inspanning moet worden blijven gewerkt om de wacht- en doorlooptijden verder terug te dringen, zodat de cliënt tijdig de noodzakelijke zorg ontvangt. Het eindrapport van de Taskforce biedt goede handvatten om deze inspanningen handen en voeten te geven. In deze brief heb ik aangegeven op welke wijze ik dit faciliteer. Uitgangspunt daarbij is dat onnodige doorlooptijden bij het AMK op zeer korte termijn tot het verleden behoren, en dat in ieder geval in 2006 de wacht- en doorlooptijden bij het bureau jeugdzorg en het zorgaanbod dusdanig zijn teruggebracht dat we kunnen spreken van een aanvaardbaar niveau.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
C. I. J. M. Ross-van Dorp

¹ DJB/APJB-2489268 inzake Beantwoording motie Çörüz/Kalsbeek.